

Τάσεις του Επιχειρείν
με τη ματιά της Εθνικής Τράπεζας

Πωλήσεις

1^ο εξάμηνο 2026

Ο ψηφιακός τομέας ως μοχλός ενίσχυσης της παραγωγικότητας και σύγκλισης με την Ευρώπη

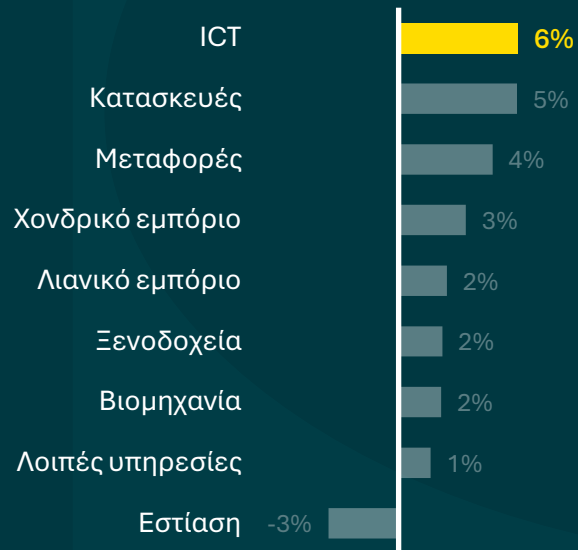
Ο ψηφιακός τομέας (ICT) πρωταγωνιστεί σε μια απαιτητική συγκυρία

Ωστόσο, το κενό με την Ευρώπη απαιτεί επιτάχυνση επενδύσεων σε λογισμικό ...

... συμβάλλοντας ουσιαστικά στην ενίσχυση της παραγωγικότητας της χώρας

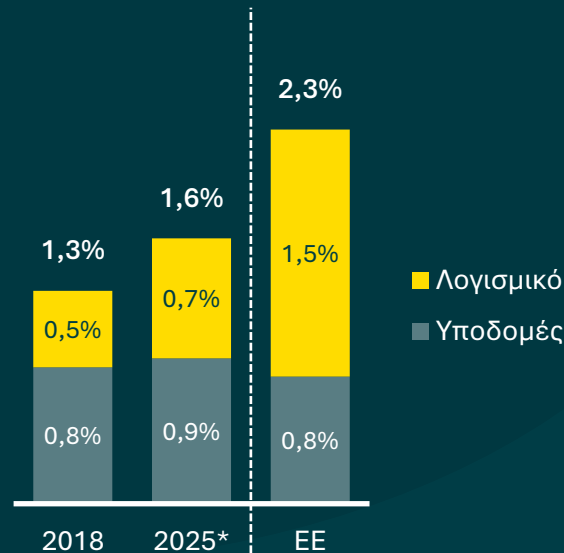
Επιδόσεις πωλήσεων 2025

ετήσια μεταβολή σε αποπληθωρισμένους όρους

Πάγια ICT οικονομίας

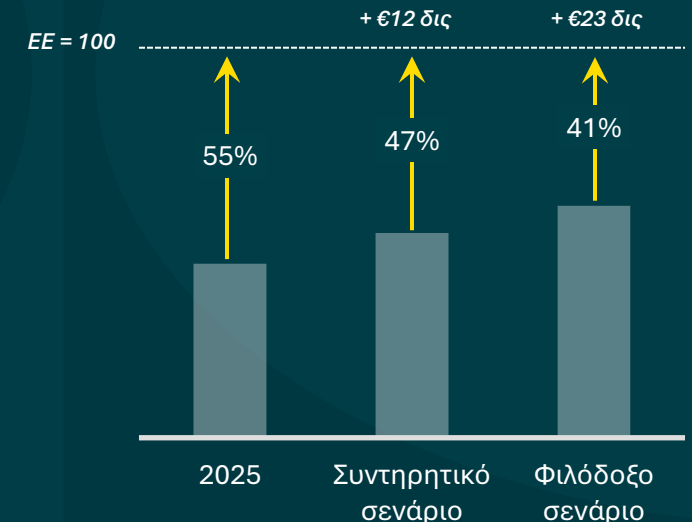
ως % του συνολικού αποθέματος καθαρών παγίων

Κενό παραγωγικότητας ελληνικής οικονομίας

έναντι της ΕΕ, σε όρους προστιθέμενης αξίας ανά εργατοώρα

Όφελος σε όρους προστιθέμενης αξίας για την οικονομία:

Σύνοψη

Παρά τη **θετική δυναμική**, οι πωλήσεις του επιχειρηματικού τομέα **επιβραδύνθηκαν** αισθητά το 2025 (+2,6%, έναντι +4,2% το 2024), αντανακλώντας τις πιέσεις της συγκυρίας. Την εικόνα αυτή επιβεβαιώνουν τόσο (i) η ανακοπή της βελτίωσης του ελληνικού μεριδίου στο ευρωπαϊκό επιχειρείν (με ανάκτηση μόλις του 10% των απωλειών που προκάλεσε η βαθιά οικονομική κρίση της χώρας που ξεκίνησε το 2009) όσο και (ii) η υποτονική εκκίνηση του 2026 (στασιμότητα το πρώτο δίμηνο). Υπό αυτές τις συνθήκες, οι εκτιμήσεις μας συγκλίνουν σε αύξηση πωλήσεων της τάξης του 1% για το 2026, με τις γεωπολιτικές εξελίξεις να λειτουργούν επιβαρυντικά δημιουργώντας ασύμμετρα καθοδικά ρίσκα.

Στη συγκυρία αυτή, αποκτά καίρια σημασία να αναγνωρίσουμε **κλάδους που μπορούν να λειτουργήσουν ως επιταχυντές**. Σε αυτό το πλαίσιο, **ο ψηφιακός τομέας (ICT)** καταγράφει εντυπωσιακή άνοδο την τελευταία 25ετία, υπερδιπλασιάζοντας τη συνεισφορά του στην οικονομία (από 2,9% σε 6,5%), με στήριγμα τεχνολογικές εξελίξεις σε δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, οπτικές ίνες και λογισμικό. Ωστόσο, η πρόοδος αυτή δε συνοδεύτηκε από ουσιαστική σύγκλιση με τα ευρωπαϊκά δεδομένα (ο κλάδος καλύπτει 10,6% της οικονομίας στην ΕΕ), υποδηλώνοντας ότι **η βελτίωση αντανakλά κυρίως εξωγενείς τεχνολογικές τάσεις και λιγότερο μια εγχώρια δυναμική επιτάχυνσης του κλάδου**.

Ο ρόλος του ICT δεν περιορίζεται σε κλαδική διάσταση, αλλά **επηρεάζει τη συνολική παραγωγική δομή της οικονομίας**. Συγκεκριμένα, η απόκλιση της Ελλάδας από την ΕΕ υπολογίζεται στο 30% – κενό που αποτυπώνεται συμμετρικά στη σύνθεση παγίων της οικονομίας (ποσοστό ICT παγίων στο σύνολο) και στην ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων (χρήση εργαλείων όπως CRM και BI). Η σύνθεση των ψηφιακών επενδύσεων αναδεικνύει ότι **το πρόβλημα δεν εντοπίζεται στην πρόσβαση σε τεχνολογία, αλλά στη χρήση της**:

- Σε όρους **τεχνολογικών υποδομών**, η Ελλάδα εμφανίζει συγκρίσιμες επιδόσεις με την Ευρώπη (0,8% του συνόλου παγίων σε τηλεπικοινωνίες και εξοπλισμό πληροφορικής).
- Αντίθετα, η υστέρηση εντοπίζεται στο **λογισμικό** (0,7% έναντι 1,5% στην ΕΕ), δηλαδή στο σκέλος της ενσωμάτωσης και αξιοποίησης τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία.

Υπό αυτό το πρίσμα, η υστέρηση στην αξιοποίηση της τεχνολογίας επιδρά περιοριστικά στο σύνολο της οικονομίας – με τον μηχανισμό να λειτουργεί εν πολλοίς μέσω του **καναλιού της παραγωγικότητας εργασίας**. Πράγματι, η ανάλυσή μας επιβεβαιώνει ότι η παραγωγικότητα συνδέεται τόσο με το συνολικό ύψος των ψηφιακών παγίων όσο και με τη σύνθεσή τους, με το μερίδιο του λογισμικού να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο. Η εκτίμηση του υποδείγματος αυτού επιτρέπει να ποσοτικοποιήσουμε την **επίδραση διαφορετικών σεναρίων εξέλιξης των ψηφιακών επενδύσεων στην πορεία της παραγωγικότητας σε βάθος δεκαετίας**:

- Στο συντηρητικό σενάριο, όπου **οι ψηφιακές επενδύσεις διατηρούν τον σημερινό ρυθμό**, η παραγωγικότητα μπορεί να αυξηθεί κατά περίπου 30% ως το 2035, περιορίζοντας μέρος της απόστασης από την ΕΕ (από 55% σε 47%) και προσθέτοντας €12 δις στην ελληνική οικονομία (έναντι της τρέχουσας τάσης ψηφιοποίησης).
- Στο φιλόδοξο σενάριο, όπου **οι ψηφιακές επενδύσεις επιταχύνονται κατά 40% με στόχο τη σύγκλιση με την ΕΕ** σε όρους παγίων, η απόκλιση παραγωγικότητας μπορεί να περιοριστεί στο 41%, προσθέτοντας €23 δις στην οικονομία το 2035. Ο στόχος είναι i) ρεαλιστικός (επενδυτική δυναμική αντίστοιχη της προηγούμενης δεκαετίας) αλλά και ii) ελάχιστο αναγκαίο (καθώς η ίδια η Ευρώπη υστερεί τεχνολογικά διεθνώς).

Η Ελλάδα **έχει ήδη θέσει τις βάσεις της ψηφιακής μετάβασης** με πρωτοβουλίες όπως το myDATA και το Greece 2.0. Το επόμενο βήμα είναι η **εδραίωση ενός πλαισίου με συνεκτικότητα και δεσμευτικότητα** που θα καταστήσει την ψηφιοποίηση εύκολη και συμφέρουσα επιλογή για τις ΜμΕ. **Βάσει βέλτιστων πρακτικών**, αυτό προϋποθέτει : i) δημιουργία **ενιαίας ψηφιακής πλατφόρμας** για απλοποίηση και μείωση κόστους, ii) αξιοποίηση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης ως μοχλού υιοθέτησης λογισμικού μέσω **προεγκεκριμένων, χαμηλού κόστους προγραμμάτων** (π.χ. ERP με ενσωματωμένη τεχνητή νοημοσύνης), με παράλληλη συμβουλευτική και χρηματοδοτική υποστήριξη, και iii) ενίσχυση της δυνατότητας μετασχηματισμού των επιχειρήσεων μέσω στοχευμένων **επενδυτικών κινήτρων** και ανάπτυξης **ψηφιακών δεξιοτήτων**.

Εν μέσω συνεχιζόμενων πιέσεων, ο επιχειρηματικός τομέας ρίχνει ταχύτητα ακολουθώντας την ευρωπαϊκή τάση

Ανθεκτικότητα σε ένα έτος προκλήσεων επέδειξε ο ελληνικός επιχειρηματικός τομέας^[1], σημειώνοντας άνοδο πωλήσεων της τάξης του 2,6% σε αποπληθωρισμένους όρους το 2025 (από 4,2% το 2024), με **παρόμοια εικόνα μεταξύ των δύο εξαμήνων** (βλ. παράρτημα).

Παρά την ανοδική πορεία, υπό την τρέχουσα περιοριστική συγκυρία **ανακόπηκε η σταδιακή βελτίωση της σχετικής θέσης** του ελληνικού επιχειρείν στην Ευρώπη. Ειδικότερα, το μερίδιο του ελληνικού επιχειρηματικού τομέα στην ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία έμεινε σταθερό στο επίπεδο του 2024 (1,06%), έχοντας κατορθώσει την τελευταία 4ετία να ανακτήσει μόλις το 10% των απωλειών έναντι του προ-κρίσης επιπέδου (1,66% την περίοδο 2001-2009).

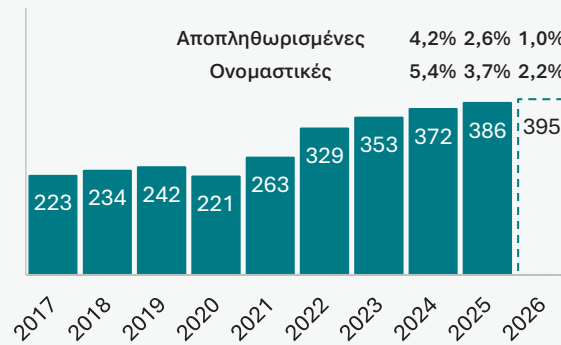
Εμβαθύνοντας στις **επιδόσεις των βασικών κλάδων**, διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία κινήθηκε το 2025 με ρυθμούς της τάξης του +2% έως +3% (σε αποπληθωρισμένους όρους), σημειώνοντας επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης έναντι των επιδόσεων του 2024, και σημαντικές ανακατατάξεις. Ειδικότερα:

- Ο κλάδος **ICT ξεχώρισε θετικά** παραμένοντας – για ακόμα 1 έτος – πυλώνας ανάπτυξης. Ειδικότερα, πέτυχε επίδοση της τάξης του 6%, ελαφρώς χαμηλότερα από το 2024 (+8%), κυρίως εξαιτίας του αδύναμου 1^{ου} εξαμήνου (βλ. παράρτημα).
- Η **εστίαση** ξεχωρίζει ως ο μόνος κλάδος που καταγράφει ταυτόχρονα πτώση πωλήσεων και επιδείνωση έναντι της επίδοσης του 2024 (-3% από +4%), καθώς η οικονομική συγκυρία και ο πληθωρισμός ασκούν έντονη πίεση στη ζήτηση του κλάδου.
- Το **λιανικό εμπόριο επανήλθε σε θετικούς ρυθμούς** ανάπτυξης (+2% από -2% το 2024) μετά από 2 χρόνια, με την πλειοψηφία των επιμέρους τομέων να ενδυναμώνεται.

Το 2026 αναμένουμε να είναι έτος **περαιτέρω επιβράδυνσης των ρυθμών ανάπτυξης των πωλήσεων**, με κεντρική εκτίμηση της τάξης του 1,0% (σε αποπληθωρισμένους όρους), η οποία ωστόσο ενέχει σημαντικό κίνδυνο αρνητικής αναθεώρησης όσο παρατείνεται η κρίση στη Μέση Ανατολή. Ενδεικτικά προς την κατεύθυνση αυτή είναι τα πρώτα στοιχεία του διμήνου του 2026 με σημάδια στασιμότητας πωλήσεων (σε αποπληθωρισμένους όρους), βάσει πορείας μεγάλων επιχειρήσεων.

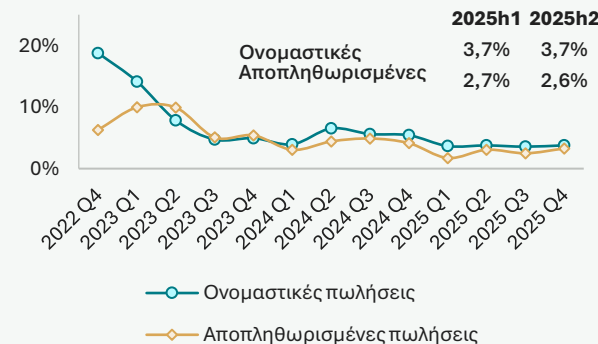
Πωλήσεις επιχειρηματικού τομέα

ετήσια μεταβολή

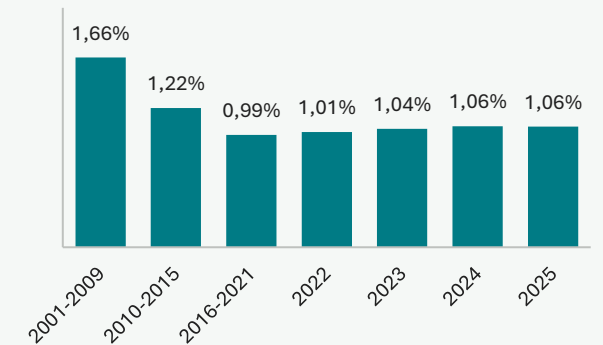
Πωλήσεις επιχειρηματικού τομέα

ετήσια μεταβολή

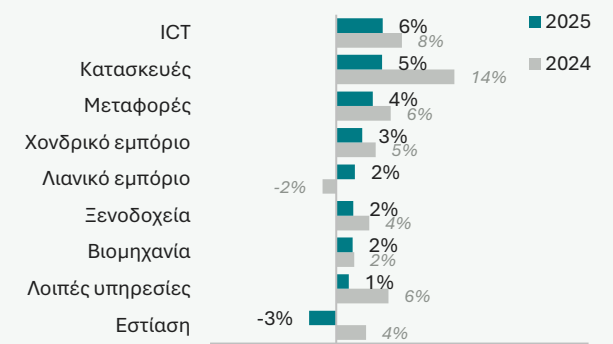
Μερίδιο ελληνικού επιχειρηματικού τομέα στην ευρωπαϊκή οικονομία

σε όρους προστιθέμενης αξίας και σταθερές τιμές

Πωλήσεις ανά κλάδο

ετήσια μεταβολή σε αποπληθωρισμένους όρους

[1] Από τον επιχειρηματικό τομέα εξαιρούνται οι ακόλουθοι τομείς: πρωτογενής παραγωγή, ενέργεια, χρηματοοικονομικές και δημόσιες υπηρεσίες, και σε όρους ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος δεν λαμβάνονται υπόψη τα τεκμαρτά ενοίκια, οι φόροι και οι επιδοτήσεις.

Πηγές: Eurostat | Επεξεργασία-Εκτιμήσεις: Εθνική Τράπεζα

Ο τομέας πληροφορικής «ανοίγει βηματισμό» διατηρώντας παράλληλα σημαντικά περιθώρια περαιτέρω επιτάχυνσης

Η εικόνα της τρέχουσας συγκυρίας δείχνει ότι, παρά την ανθεκτικότητα των πωλήσεων, το διαρθρωτικό κενό με την Ευρώπη παραμένει. Κρίσιμο συνεπώς παραμένει από που μπορεί να επέλθει η σύγκλιση. Στο σημείο αυτό, ο κλάδος ICT (Τεχνολογία-Πληροφορική-Επικοινωνίες) ξεχωρίζει με τις εξαιρετικές επιδόσεις του όσο και με τον κομβικό ρόλο του ως επενδυτικός και τεχνολογικός μοχλός για το σύνολο της οικονομίας.

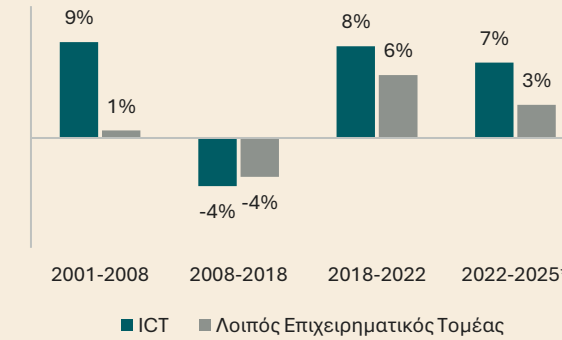
Ειδικότερα, την τελευταία 25ετία ο κλάδος ICT υπερδιπλασίασε τη συνεισφορά του στην ελληνική οικονομία (σε 6,5% της προστιθέμενης αξίας το 2025, από 2,9% το 2001), αξιοποιώντας (i) τη συνεχή τεχνολογική εξέλιξη (δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, οπτικές ίνες, λογισμικό, ρομποτική, τεχνητή νοημοσύνη κ.α.), καθώς και (ii) τη δυναμική της χώρας που βρίσκεται ακόμα σε φάση επανόδου από κρίση. Ωστόσο, ο άνω διπλασιασμός μεριδίου απλώς ακολούθησε την ευρωπαϊκή τάση (αντίστοιχο μερίδιο από 5,1% σε 10,6%), με αποτέλεσμα να διατηρείται η υστέρηση της τάξης του 30% έναντι της Ευρώπης. Αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ η υστέρηση αρχικά είχε διευρυνθεί σε 50% το 2018 (με την κρίση να περιορίζει τη δυναμική της Ελλάδας), η κάθετη επιτάχυνση που ακολούθησε επέτρεψε την ανάκτηση της σχετικής θέσης προ κρίσης. Εμβαθύνοντας στους επιμέρους τομείς του κλάδου, διαπιστώνουμε ότι:

- Οι τηλεπικοινωνίες ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό την ευρωπαϊκή δυναμική, καλύπτοντας 3,6% του επιχειρηματικού τομέα (από 2,3% το 2001), έναντι 4,3% στην Ευρώπη – με την εντονότερη άνοδο να σημειώνεται στην αρχή της 25ετίας (2001-2008).
- Αντίθετα, οι υπηρεσίες πληροφορικής είναι ο κύριος τομέας υστέρησης, συνεισφέροντας μόλις το 2,8% της επιχειρηματικής προστιθέμενης αξίας, έναντι 6,2% στην Ευρώπη. Η απόκλιση οφείλεται στα πολύ χαμηλά επίπεδα εκκίνησης του εγχώριου τομέα (0,6% συνεισφορά το 2001, έναντι 2,5% στην Ευρώπη), ενώ μετά το 2018 η δυναμική είναι 2-3 φορές υψηλότερη του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Συνεπώς, σε ένα διεθνές περιβάλλον που «τρέχει» με υπερηχητικές ταχύτητες, ο εγχώριος κλάδος δείχνει ισχυρή δυναμική αλλά και περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης. Οι συνεχείς εξελίξεις σε τομείς όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η ρομποτική προσφέρουν γόνιμο έδαφος αλλά ταυτόχρονα αποτελούν σημαντική πρόκληση για την υλοποίηση της άνω δυναμικής.

Πωλήσεις κλάδου ICT & λοιπού επιχειρηματικού τομέα

μέση ετήσια μεταβολή, σε αποπληθωρισμένους όρους

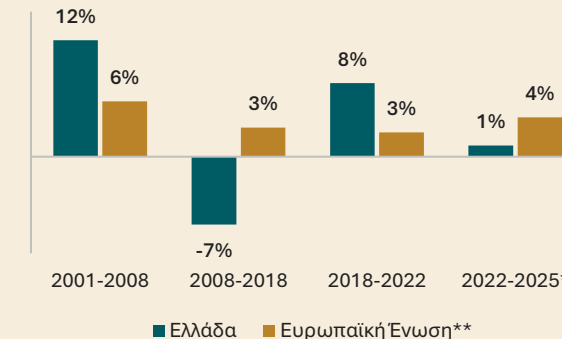
Θέση κλάδου ICT στην οικονομία

μερίδιο, σε όρους προστιθέμενης αξίας επί του επιχειρηματικού τομέα^[1], σε σταθερές τιμές έτους βάσης 2005

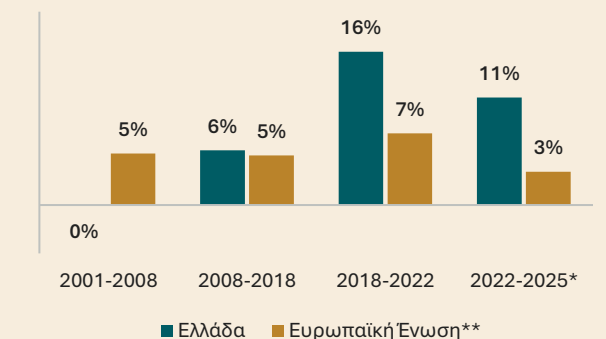
Διαχρονική εξέλιξη τηλεπικοινωνιών

μέση ετήσια μεταβολή, σε όρους προστιθέμενης αξίας και σταθερές τιμές έτους βάσης 2005

Διαχρονική εξέλιξη πληροφορικής

μέση ετήσια μεταβολή, σε όρους προστιθέμενης αξίας και σταθερές τιμές έτους βάσης 2005

(*) Το 2025 αποτελεί εκτίμηση βάσει επιδόσεων περιόδου Ιανουάριος-Σεπτέμβριος.

(**) Ως Ευρωπαϊκή Ένωση για τις ανάγκες του παρόντος ορίζονται οι χώρες Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Δανία, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Ουγγαρία, Ολλανδία, Αυστρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία και Φινλανδία.

[1] Από τον επιχειρηματικό τομέα εξαιρούνται οι ακόλουθοι τομείς: πρωτογενής παραγωγή, ενέργεια, χρηματοοικονομικές και δημόσιες

υπηρεσίες, και σε όρους ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος δεν λαμβάνονται υπόψη τα τεκμαρτά νοίκια, οι φόροι και οι επιδοτήσεις.

Πηγές: Eurostat | Επεξεργασία-Εκτιμήσεις: Εθνική Τράπεζα

Η Ελλάδα διαθέτει τις υποδομές, αλλά πρέπει να επενδύσει στην αξιοποίηση τους για να κλείσει το ψηφιακό κενό με την ΕΕ

Το ενδιαφέρον για την ανάπτυξη του τομέα ICT δεν είναι μόνο κλαδικό, καθώς τόσο οι τάσεις όσο και τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του, αποτυπώνονται με κρίσιμο τρόπο στην ευρύτερη οικονομία και συγκεκριμένα στις επενδύσεις ICT. Ειδικότερα:

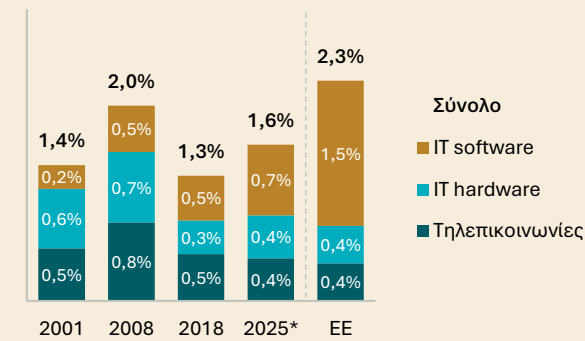
- Η υστέρηση του ICT τομέα έναντι της Ευρώπης σε όρους προστιθέμενης αξίας αποτυπώνεται σε αντίστοιχη **υστέρηση της τάξης του 30% στο απόθεμα παγίων ICT** της ελληνικής οικονομίας (1,6% του συνόλου παγίων το 2025, έναντι 2,3% στην Ευρώπη).
- Η σύνθεση του αποθέματος ICT παγίων αποκαλύπτει ότι η άνω **υστέρηση αφορά πάγια λογισμικού**, αντανakλώντας τη χαμηλή συνεισφορά των IT υπηρεσιών σε όρους προστιθέμενης αξίας. Ειδικότερα, η συνεισφορά του λογισμικού είναι σχεδόν στο 1/2 του ευρωπαϊκού μέσου όρου (0,7% του συνόλου παγίων, έναντι 1,5% αντίστοιχα), ενώ τα λοιπά ICT πάγια υποδομών (τηλεπικοινωνιών και IT) είναι αντίστοιχα της Ευρώπης (0,8% του συνόλου παγίων). Οι ψηφιακές επιδόσεις της χώρας επιβεβαιώνουν την εικόνα, με τη χρήση παραδοσιακών ψηφιακών εργαλείων (π.χ. CRM, BI) να υστερεί 30% έναντι της ΕΕ, φθάνοντας άνω του 50% σε σύγχρονα εργαλεία (π.χ. AI). Αντίθετα σε επίπεδο υποδομών η χώρα βρίσκεται κοντά στην ΕΕ (δίκτυο 5G) ή κλείνει γρήγορα το κενό (οπτικές ίνες).

Κοιτώντας μπροστά, η επενδυτική προσπάθεια των τελευταίων ετών αν και υψηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, δε φαίνεται αρκετή για να μειώσει το κενό σε όρους ICT αποθέματος σε ορίζοντα δεκαετίας^[1]. Ειδικότερα:

- Η **διατήρηση της τάξης** της τελευταίας 5ετίας στις επενδύσεις ICT έως το 2035 (συντηρητικό σενάριο), εκτιμάται ότι θα διατηρήσει την απόκλιση με τη Ευρώπη στο απόθεμα ICT στο 30% (1,9% του συνόλου των παγίων, έναντι 2,7% αντίστοιχα το 2035). Σημειώνεται ότι σε όρους σύνθεσης αποθέματος, το λογισμικό τείνει να φθάσει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (65% των ICT παγίων το 2035, από 45% το 2025).
- Στην πραγματικότητα, η **επίτευξη σύγκλισης με την Ευρώπη** το 2035 (φιλόδοξο σενάριο) θα απαιτήσει οι επενδύσεις σε πάγια ICT να αυξηθούν από 17% σε 27% των συνολικών επενδύσεων. Αν και φιλόδοξη, μια τέτοια επιτάχυνση δεν είναι πρωτοφανής, καθώς είναι συμβατή με τη δυναμική της προηγούμενης 10ετίας^[2].

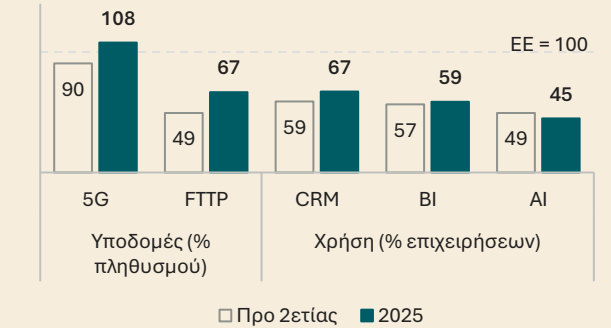
Απόθεμα οικονομίας σε πάγια ICT

ως ποσοστό του συνολικού αποθέματος παγίων της οικονομίας, σε σταθερές τιμές έτους βάσης 2005

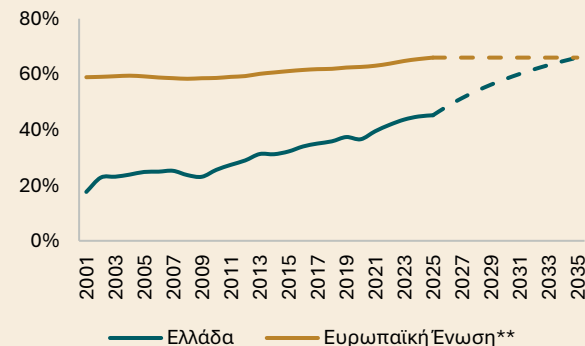
Ψηφιακές επιδόσεις Ελλάδας ανά κατηγορία^[3]

δείκτης (EE=100)

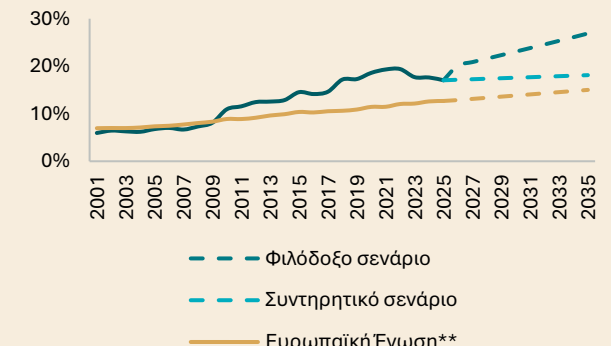
Μερίδιο λογισμικού στο απόθεμα παγίων ICT

σε όρους καθαρών παγίων, σταθερές τιμές 2020

Επενδύσεις ICT

% του συνόλου των επενδύσεων, σε σταθερές τιμές 2005

(*) Το 2025 αποτελεί εκτίμηση βάσει επιδόσεων περιόδου Ιανουάριος-Σεπτέμβριος.

(**) Ως Ευρωπαϊκή Ένωση για τις ανάγκες του παρόντος ορίζονται οι χώρες Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Δανία, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Ουγγαρία, Ολλανδία, Αυστρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία και Φινλανδία.

[1] Οι εκτιμήσεις βασίζονται σε υποθέσεις ότι η ελληνική και η ευρωπαϊκή οικονομία θα συνεχίσουν για την επόμενη 10ετία να αναπτύσσονται με τη σημερινή τους τάση, ενώ η επενδυτική ένταση της Ελλάδας θα προσεγγίσει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (31% το 2035

από 27% το 2025).

[2] Η επίτευξη αυτού του στόχου ενδέχεται να αποδειχθεί πιο απαιτητική, καθώς η προηγούμενη περίοδος συνέπεσε με μια υποτονική συνολική επενδυτική τάση, ενώ το τρέχον περιβάλλον χαρακτηρίζεται από έναν ευρύτερα ανοδικό επενδυτικό κύκλο.

[3] Ψηφιακά εργαλεία: FTTP: fibre to the premises, CRM: customer relationship manager, BI: business intelligence, AI: artificial intelligence

Πηγές: Eurostat, DESI | Επεξεργασία-Εκτιμήσεις: Εθνική Τράπεζα

Ο τριπλασιασμός των επενδύσεων σε λογισμικό μπορεί να κλείσει το ¼ του κενού παραγωγικότητας με την Ευρώπη

Έχοντας διαπιστώσει την κομβική σημασία του κλάδου για το σύνολο της οικονομίας (δείτε σελ. 5), το επόμενο βήμα των εκτιμήσεων μας για την πορεία του είναι να προσεγγίσουμε το αποτύπωμα των επενδύσεων ICT στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας, εστιάζοντας στην μεταβλητή κλειδί της **παραγωγικότητα της εργασίας**.

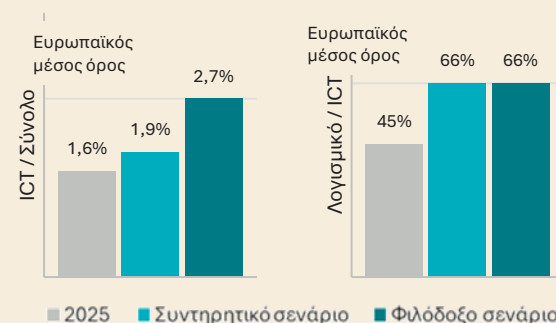
Στοχεύοντας να απομονώσουμε την επίδραση των ICT επενδύσεων μέσα από ένα ευρύ φάσμα προσδιοριστικών παραγόντων (εκπαίδευση, θεσμοί), προχωρήσαμε στην **εκτίμηση υποδείγματος** για τον **βαθμό επίδρασης** από (i) το **ύψος των ICT παγίων** (ως % του συνόλου του αποθέματος) και (ii) το **μερίδιο του λογισμικού στα πάγια ICT**, στην παραγωγικότητα της εργασίας. Η υψηλή στατιστική σημαντικότητα του υποδείγματος ($R^2=62\%$) μας επιτρέπει να σκιαγραφήσουμε τη δυνητική επίπτωση στην παραγωγικότητα, βάσει των δύο σεναρίων για την πορεία των επενδύσεων σε πάγια ICT (βλ. σελ. 6). Υπό αυτές τις συνθήκες, υποθέτοντας ότι (βάσει τρέχουσας τάσης) το μερίδιο του λογισμικού στο μείγμα συγκλίνει το 2035 στον ευρωπαϊκό μέσο όρο (από 45% σε 2/3 των ICT παγίων), ανάλογα με την τάση των ICT παγίων:

- Στο **συντηρητικό σενάριο**, η παραγωγικότητα εργασίας θα μπορούσε να αυξηθεί κατά περίπου 30%, μειώνοντας το κενό με την Ευρώπη από 55% σε 47% το 2035 και προσθέτοντας €12^[1] δις στην ελληνική οικονομία το 2035 (έναντι της τρέχουσας τάσης ψηφιοποίησης).
- Στο **φιλόδοξο σενάριο**, η παραγωγικότητα εργασίας μπορεί να αυξηθεί κατά περίπου 50%, μειώνοντας περαιτέρω το κενό με την Ευρώπη στο 41% το 2035 και προσθέτοντας €23 δις^[2] στην ελληνική οικονομία το 2035. Κάτι τέτοιο απαιτεί επιτάχυνση επενδύσεων ICT κατά 40% έναντι της τρέχουσας τάσης (από €8 σε €11 δις ετησίως).

Σε αυτό το πλαίσιο, καθώς η Ευρώπη υπολείπεται τεχνολογικά σε παγκόσμιο επίπεδο, για την Ελλάδα το φιλόδοξο σενάριο σύγκλισης με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο θα πρέπει να είναι ελάχιστος αναγκαίος στόχος ευρύτερης παραγωγικής σύγκλισης για την οικονομία.

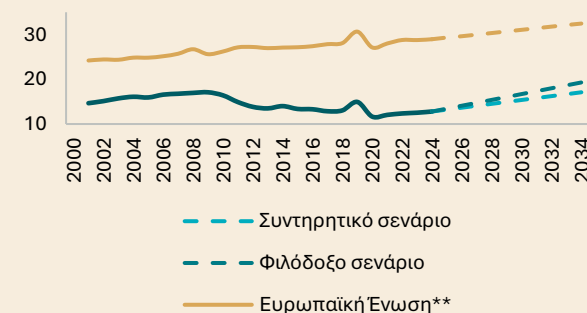
Σενάρια 2035: Υποθέσεις

μερίδιο καθαρού αποθέματος επιμέρους παγίων

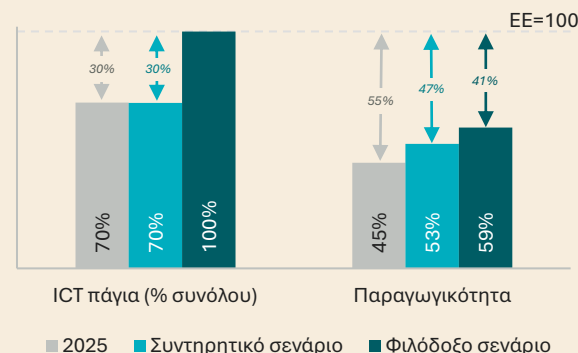
Παραγωγικότητα εργασίας

ευρώ ανά εργατοώρα (σε όρους προστιθέμενης αξίας)

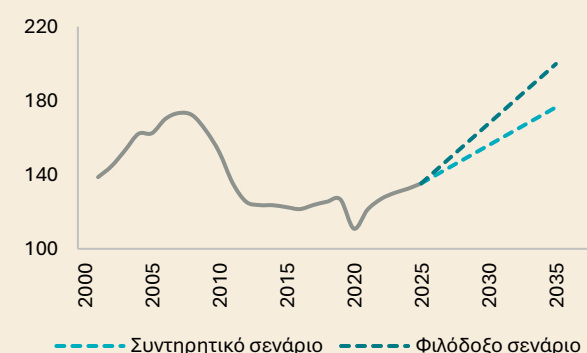
Εκτιμήσεις 2035: Απόκλιση Ελλάδα - Ευρώπης

Ελλάδα ως % ευρωπαϊκού μέσου όρου

Προστιθέμενη αξία

σε δις € και σταθερές τιμές 2005

(*) Το 2025 αποτελεί εκτίμηση βάσει επιδόσεων περιόδου Ιανουάριος-Σεπτέμβριος.

(**) Ως Ευρωπαϊκή Ένωση για τις ανάγκες του παρόντος ορίζονται οι χώρες Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Δανία, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Ουγγαρία, Ολλανδία, Αυστρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία και Φινλανδία.

[1] Σε όρους προστιθέμενης αξίας (εξαιρουμένων των τεκμαρτών ενοικίων). Η προσαύξηση αφορά το έτος 2035, συγκριτικά με το

θεωρητικό επίπεδο διατήρησης της τρέχουσας τάσης της προστιθέμενης αξίας (2% ετησίως την τελευταία ζετία).

[2] Σε όρους προστιθέμενης αξίας έναντι του συντηρητικού σεναρίου για το 2035.

Πηγές: Eurostat | Επεξεργασία-Εκτιμήσεις: Εθνική Τράπεζα

Η Ελλάδα έχει ήδη κατακτήσει ένα **σημαντικό σημείο εκκίνησης, με πρωτοβουλίες όπως το gov.gr, το myDATA και το Greece 2.0**. Το επόμενο βήμα είναι η μεταρρυθμιστική αυτή προσπάθεια να αποκτήσει δύο κρίσιμα χαρακτηριστικά: **συνεκτικότητα** πλαισίου και **δεσμευτικότητα** στην υιοθέτηση από τις επιχειρήσεις. Τα δύο αυτά στοιχεία είναι αναγκαία για ουσιαστική ψηφιοποίηση του επιχειρείν, ιδίως σε μια οικονομία όπως η ελληνική, με μικρό μέσο μέγεθος επιχειρήσεων και περιορισμένη ικανότητα απορρόφησης σύνθετων ψηφιακών λύσεων. Συνεπώς, το ερώτημα που πρέπει να απαντήσει ο σχεδιασμός πολιτικής είναι: πώς κάνουμε την ψηφιοποίηση την πιο εύκολη και συμφέρουσα επιλογή για τις ΜμΕ;

Βάσει διεθνών βέλτιστων πρακτικών, τρεις πολιτικές ξεχωρίζουν ως προτεραιότητες για την Ελλάδα:

- ✓ Πρώτον, η **δημιουργία μιας ενιαίας ψηφιακής πλατφόρμας** για τις επιχειρήσεις, με μοναδικό αριθμό ταυτοποίησης και εφαρμογή της αρχής once-only, ώστε η υποβολή στοιχείων σε ένα σύστημα να ενημερώνει αυτόματα όλα τα αρμόδια συστήματα. Αυτό απαιτεί πλήρη διασύνδεση βασικών μητρώων και πληροφοριακών συστημάτων, όπως ΑΑΔΕ, ΕΦΚΑ, ΓΕΜΗ, Κτηματολόγιο και τράπεζες, προσφέροντας έτσι απλοποίηση διαδικασιών, μειώνοντας τα σταθερά κόστη και επιτρέποντας την κλιμάκωση της ψηφιοποίησης. Η εμπειρία της Εσθονίας, μέσω πολιτικών όπως το e-ID, το X-Road και το once-only principle, δείχνει ότι η διαλειτουργικότητα αποτελεί αναγκαία βάση για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων.
- ✓ Δεύτερον, η υποχρεωτική **ηλεκτρονική τιμολόγηση** μπορεί να αξιοποιηθεί όχι μόνο ως εργαλείο φορολογικής συμμόρφωσης, αλλά **ως μοχλός πραγματικής υιοθέτησης λογισμικού**. Στα πρότυπα της Πορτογαλίας, αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με θεσμοθέτηση προεγκεκριμένων, χαμηλού κόστους, AI-enabled λογιστικών (ή ERP) συστημάτων ανά κατηγορία επιχείρησης, πλήρως συμβατών με τα συστήματα του κράτους και των τραπεζών. Παράλληλα, στα πρότυπα της Ιταλίας, τα συστήματα αυτά θα μπορούσαν να συνεργάζονται σε πραγματικό χρόνο με την πλατφόρμα του κράτους για τη διαβίβαση των σχετικών παραστατικών. Η υιοθέτησή τους θα βοηθούσε να συνοδεύεται από πιστοποιημένους συμβούλους και εγγυημένη τραπεζική χρηματοδότηση, όπως σε σχετικά σχήματα υποστήριξης στη Γερμανία, ώστε οι επιχειρήσεις να έχουν καθοδήγηση προς υλοποιήσιμες και αποτελεσματικές λύσεις.
- ✓ Τρίτον, η υλοποίηση πρέπει να στηριχθεί με **σαφή επενδυτικά κίνητρα και ισχυρότερη προσφορά ψηφιακών δεξιοτήτων**. Ενδεικτικά, η Εσθονία συνδυάζει φορολογικά κίνητρα επανεπένδυσης κερδών με πολιτικές ενίσχυσης ψηφιακών δεξιοτήτων, πρωτίστως μέσω πανεπιστημιακών προγραμμάτων και δευτερευόντως μέσω κατάρτισης εργαζομένων.

Συνεπώς, η ελληνική ψηφιακή στρατηγική πρέπει να μεταβεί σε ένα συνεκτικό πλαίσιο που συνδυάζει κοινές υποδομές, έξυπνη κανονιστική ώθηση και ενίσχυση της ικανότητας υλοποίησης. Μόνο έτσι η ψηφιοποίηση μπορεί να γίνει μοχλός παραγωγικότητας και οργανωτικού μετασχηματισμού των ΜμΕ, και όχι απλώς νέα μορφή διοικητικής συμμόρφωσης.

Παράρτημα

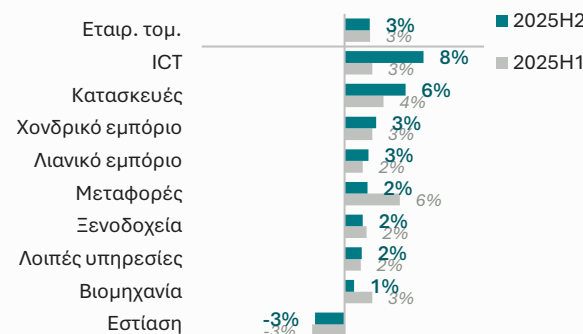
Ευρείς κλαδικοί τομείς: Επιδόσεις 2025 ανά εξάμηνο

Εξετάζοντας πιο αναλυτικά τις επιδόσεις των ευρέων κλάδων του επιχειρηματικού τομέα το 2025, διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία των κλάδων κατέγραψε θετικές επιδόσεις και στα δύο επιμέρους εξάμηνα του έτους. Πιο αναλυτικά:

- Ο κλάδος ICT ξεχώρισε με την επίδοση του στο 2^ο εξάμηνο του έτος, καθώς σημείωσε δυναμική επάνοδο μετά το χαμηλής δυναμικής 1^ο εξάμηνο (+8,3% έναντι +2,9%). Μάλιστα, χάρη στη δυναμική επίδοση του 2^{ου} εξαμήνου, ο κλάδος αποτέλεσε τον δεύτερο σημαντικότερο πυλώνα στήριξης των επιδόσεων του επιχειρηματικού τομέα, συνεισφέροντας 0,5 ποσοστιαίες μονάδες στην άνοδο των πωλήσεων.
- Οι κατασκευές κατέγραψε τη 2^η υψηλότερη επίδοση μεταξύ των κλάδων, καθώς η επίδοση τους ανέκαμψε σημαντικά στο 2^ο εξάμηνο (+6,4% από +4,1%), αφού η αναστάτωση που προκάλεσε στην αγορά η υπόθεση του ΝΟΚ στην αρχή του έτους σταδιακά εξασθένησε.
- Το χονδρικό εμπόριο συμπληρώνει το top 3 των κλάδων, με παράλληλη ενίσχυση της δυναμικής του έναντι του 1^{ου} εξαμήνου (σε 3,3% από 2,9%), ενώ σημαντική διατηρήθηκε η συνεισφορά του στην συνολική επίδοση του επιχειρηματικού τομέα (0,8 ποσοστιαίες μονάδες).
- Οι κλάδοι μεταφορών, ξενοδοχείων, βιομηχανίας και λιανικού εμπορίου διατήρησαν θετικές επιδόσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ωστόσο η δυναμική τους σημείωσε κάμψη στο 2^ο εξάμηνο χωρίς όμως κοινή αιτία. Ειδικότερα, η βιομηχανία φαίνεται να επηρεάστηκε αρνητικά από τη διεθνή συγκυρία (βλ. εφαρμογή δασμών από τις ΗΠΑ). Αντιθέτως, στα ξενοδοχεία η μικρή εξασθένηση των επιδόσεων (σε +1,9% από +2,3%) οφείλεται στο γεγονός ότι πρώτοι μήνες του έτους επωφελούνται περισσότερο από τη σταδιακή διεύρυνση της τουριστικής περιόδου, σε αντίθεση με τους πιο κορεσμένους μήνες του 2^{ου} εξαμήνου όπου τα περιθώρια ενίσχυσης είναι πιο περιορισμένα.

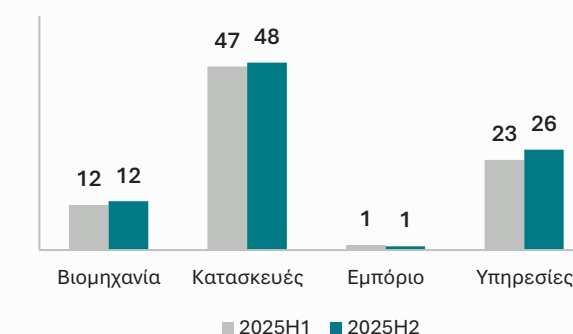
Πωλήσεις κλάδων

ετήσια επίδοση σε αποπληθωρισμένους όρους

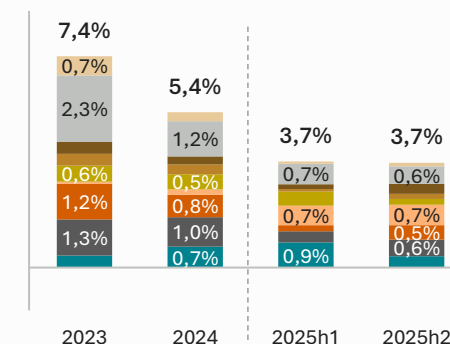
Δείκτης εμπιστοσύνης επιχειρηματικού τομέα [1]

δείκτης από -100 έως 100

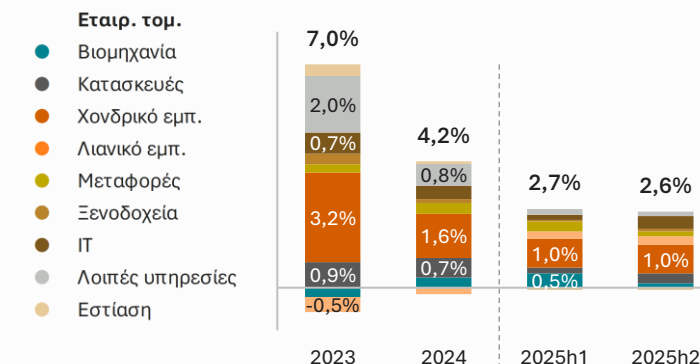
Συνεισφορά κλάδων στην μεταβολή των ονομαστικών πωλήσεων

ετήσια επίδοση

Συνεισφορά κλάδων στην μεταβολή των αποπληθωρισμένων πωλήσεων

ετήσια επίδοση

[1] Απόσταση από τον μέσο όρο 20ετίας

Πηγές: Eurostat | Επεξεργασία-Εκτιμήσεις: Εθνική Τράπεζα

Κλαδικές επιδόσεις 2^ο εξαμήνου 2025

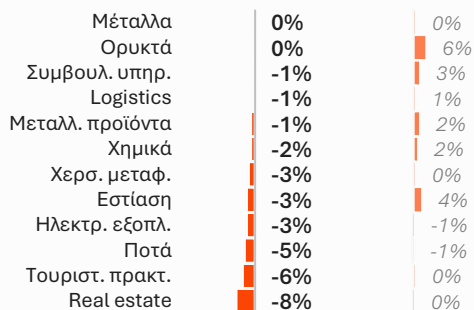
Μεγάλοι κλάδοι – Δυναμικές επιδόσεις

% μεταβολής έναντι αντίστοιχης περσινής περιόδου

Μεγάλοι κλάδοι – Συντηρητικές επιδόσεις

% μεταβολής έναντι αντίστοιχης περσινής περιόδου

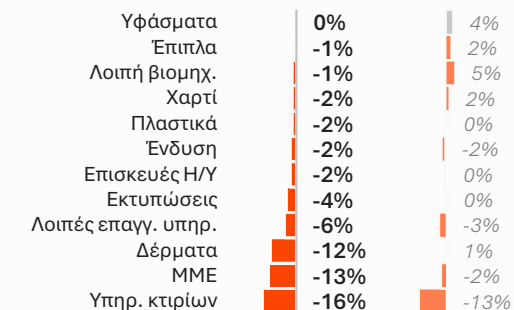
Μικροί κλάδοι – Δυναμικές επιδόσεις

% μεταβολής έναντι αντίστοιχης περσινής περιόδου

Μικροί κλάδοι – Συντηρητικές επιδόσεις

% μεταβολής έναντι αντίστοιχης περσινής περιόδου

■ Αποπληθωρισμένες πωλήσεις ■ Ονομαστικές πωλήσεις

■ Αποπληθωρισμένες πωλήσεις ■ Ονομαστικές πωλήσεις

■ Αποπληθωρισμένες πωλήσεις ■ Ονομαστικές πωλήσεις

■ Αποπληθωρισμένες πωλήσεις ■ Ονομαστικές πωλήσεις

Πηγές: Eurostat | Επεξεργασία-Εκτιμήσεις: Εθνική Τράπεζα

Disclaimer

Η παρούσα έκθεση καταρτίστηκε από τη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, και προορίζεται αποκλειστικά ως απλή αναφορά για την ενημέρωση έμπειρων και ειδικευμένων επενδυτών, οι οποίοι αναμένεται και θεωρούνται απολύτως ικανοί να λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις χωρίς να βασίζονται στο περιεχόμενο της έκθεσης, δηλαδή μόνον εφόσον πραγματοποιήσουν ίδια ανεξάρτητη έρευνα σε πηγές της επιλογής τους. Η παρούσα έκθεση δεν συνιστά επενδυτική έρευνα ούτε σύσταση για έρευνα, και ως τέτοια δεν καταρτίστηκε βάσει νομικών απαιτήσεων με σκοπό τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της επενδυτικής έρευνας. Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν συνιστούν παροχή επενδυτικών συμβουλών και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να θεωρηθούν σαν πρόταση ή προτροπή για αγορές ή πωλήσεις ή προώθηση προσφοράς ή προτροπής για αγορές ή πωλήσεις ή για συμμετοχή σε σύμβαση αναφορικά με κάθε χρεόγραφο, προϊόν, υπηρεσία ή επένδυση. Οι πληροφορίες ή οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση δεν επαρκούν για να στηρίξουν μια επενδυτική απόφαση – και δεν συνιστούν δήλωση ή εγγύηση όσον αφορά τις μελλοντικές επιδόσεις οποιουδήποτε χρηματοπιστωτικού μέσου, πίστωσης, συναλλαγματικής ισοτιμίας ή άλλου μέτρου της αγοράς ή της οικονομίας. Οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί στο παρελθόν δεν αποτελούν αξιόπιστη ένδειξη μελλοντικών επιδόσεων. Δηλώνεται δεόντως ότι τα επενδυτικά προϊόντα ενέχουν επενδυτικούς κινδύνους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται ο κίνδυνος απώλειας μέρους ή του συνόλου του επενδύομένου κεφαλαίου. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και/ή τα συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα δεν φέρουν καμία απολύτως ευθύνη για τυχόν συνέπειες (συμπεριλαμβανομένης, ενδεικτικά, της άμεσης, έμμεσης ή επακόλουθης ζημίας, της απώλειας κέρδους, και άλλων απωλειών) που προκύπτουν από τυχόν εξάρτηση ή χρήση της παρούσας έκθεσης, και δεν αναλαμβάνουν καμία νομική υποχρέωση έναντι επενδυτή που θα λάβει άμεσα ή έμμεσα την παρούσα έκθεση. Η τελική επενδυτική απόφαση πρέπει να λαμβάνεται από τον επενδυτή, και την ευθύνη για την επένδυση πρέπει να αναλάβει ο επενδυτής.

Όποια στοιχεία έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα έκθεση, έχουν ληφθεί από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες, αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από ανεξάρτητο φορέα. Λόγω της πιθανότητας λάθους εκ μέρους αυτών των πηγών, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για την ακρίβεια, τον επίκαιρο χαρακτήρα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιέχονται στην παρούσα έκθεση υπόκεινται σε μεταβολές χωρίς προειδοποίηση, και δεν υφίσταται υποχρέωση επικαιροποίησης των πληροφοριών και των απόψεων που περιέχονται στην παρούσα έκθεση. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, οι συνδεδεμένες με αυτήν εταιρείες, οι εκπρόσωποί της, τα στελέχη της και/ή το προσωπικό της ή άλλα πρόσωπα που σχετίζονται με αυτήν, δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη ή υποχρέωση σε σχέση με την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκθεση, ή για οποιαδήποτε ζημία, εν γένει, που απορρέει από τυχόν χρήση της παρούσας έκθεσης, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών αποφάσεων που βασίστηκαν στην παρούσα έκθεση. Η παρούσα έκθεση δεν υποτίθεται ότι περιέχει όλες τις πληροφορίες που μπορεί να χρειάζεται ένας υποψήφιος επενδυτής. Οι αποδέκτες της παρούσας έκθεσης θα πρέπει να αξιολογούν σε ανεξάρτητη βάση τις ειδικές πληροφορίες και απόψεις που περιέχονται σε αυτήν, και να ζητούν τις συμβουλές των επαγγελματιών και οικονομικών συμβούλων της επιλογής τους σε σχέση με οποιοδήποτε επενδυτικό, οικονομικό, νομικό, επιχειρηματικό, φορολογικό, λογιστικό ή κανονιστικό ζήτημα, πριν προβούν σε οποιαδήποτε επένδυση ή πριν πραγματοποιήσουν οποιαδήποτε συναλλαγή σχετικά με πληροφορίες και απόψεις που πραγματεύεται η παρούσα έκθεση.

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. συντάξε και δημοσίευσε την παρούσα έκθεση απολύτως ανεξάρτητα από οποιαδήποτε συνδεδεμένη με αυτήν εταιρεία και, ως εκ τούτου, όλες οι δεσμεύσεις, απόψεις, προβλέψεις, αξιολογήσεις ή ενδεικτικές τιμές που διατυπώνονται στις εν λόγω εκθέσεις μπορεί να διαφέρουν ουσιαστικά από τυχόν παρόμοιες εκθέσεις οι οποίες εκδίδονται από συνδεδεμένες εταιρείες, και μπορεί να βασίζονται σε διαφορετικές πηγές και μεθοδολογίες. Η παρούσα έκθεση δεν απευθύνεται σε, ούτε προορίζεται για, διανομή προς χρήση από πρόσωπα ή οντότητες που είναι πολίτες ή κάτοικοι ή έχουν έδρα σε οποιαδήποτε τοποθεσία, κράτος, χώρα ή άλλη δικαιοδοσία στην οποία η εν λόγω διανομή, δημοσίευση, διάθεση ή χρήση αντίκειται προς τους σχετικούς νόμους, κανονισμούς ή κανόνες. Η παρούσα έκθεση προστατεύεται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν επιτρέπεται η τροποποίηση, αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση ή μεταβίβασή της, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε οποιοδήποτε τρίτο μέρος, εν όλω ή εν μέρει, χωρίς προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Όλες οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση εκφράζουν με ακρίβεια τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη αποκλειστικά, όσον αφορά καθένα και όλα τα θέματα που καλύπτονται. Περαιτέρω, βεβαιώνεται ότι κανένα μέρος της αποζημίωσης του συντάκτη της έκθεσης δεν είχε, ούτε έχει, ούτε θα έχει άμεση ή έμμεσα σχέση με τις συγκεκριμένες θέσεις ή τις απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση.

Τζέση Βουμβάκη

Deputy Chief Economist

+30 210 334 1549

fvoumv@nbg.gr

Νάνσυ Κουτούζου

Head of Business Analysis

+30 210 334 1528

koutouzou.ath@nbg.gr

Γεώργιος Κ. Σακκάς

Economist

+30 210 334 1547

sakkas.georgios@nbg.gr

Θεόδωρος Γιούρας

Economist

+30 210 334 1457

giouras.theo@nbg.gr

Μάριος Μιχαηλίδης

Data analyst

+30 210 334 1435

michailidis.marios@nbg.gr

Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης

www.nbg.gr

Αιόλου 86, Αθήνα 105 51

**ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

